

Η νόσος Alzheimer σήμερα

Παρασκευή Σακκά

Νευρολόγος – Ψυχίατρος

Πρόεδρος της Εταιρείας Alzheimer Αθηνών

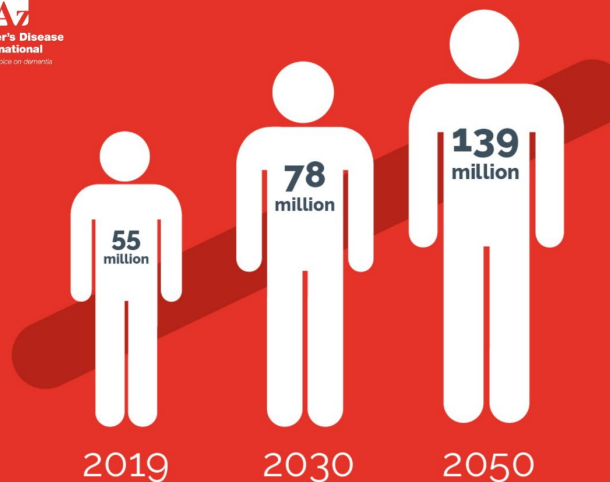
Πρόεδρος του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την Άνοια και τη νόσο Alzheimer

Διευθύντρια Ιατρείου Μνήμης Νοσοκομείου ΥΓΕΙΑ

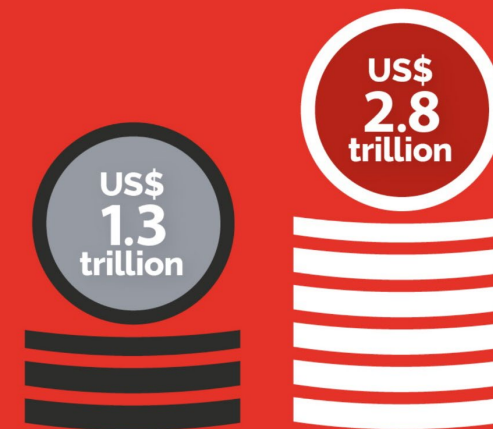

**Every 3 seconds
someone in the world
develops dementia**

**Estimated growth in number of
people with dementia 2019–2050***

*WHO Global status report 2021

**The total estimated annual worldwide
cost of dementia is over US\$ 1.3 trillion.
This figure is forecast to rise to
US\$ 2.8 trillion by 2030***

*WHO Global status report 2021

Η άνοια σήμερα

- **Η άνοια πλήττει το 5% των ανθρώπων άνω των 65 ετών**
- **55.000.000 άτομα με άνοια παγκοσμίως**
- **10.500.000 άτομα με άνοια στην Ευρώπη**
- **Μείζον ιατρικό, κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα για το σύστημα ασφάλισης υγείας, την εθνική οικονομία και την ποιότητα ζωής των νοικοκυριών**

Η άνοια στην Ελλάδα σήμερα

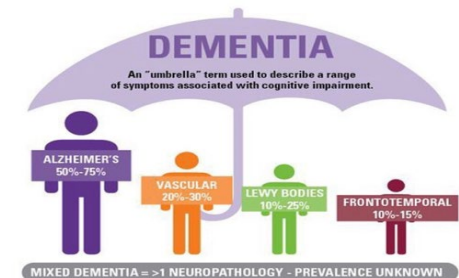
- 250.000 άτομα με άνοια στην Ελλάδα
- 350.000 άτομα με Ήπια Νοητική Διαταραχή
- 2 φροντιστές ανά ασθενή
- Αφορά σε περισσότερο από 1,5 εκατομμύριο Έλληνες πολίτες
- Το κόστος της άνοιας στην Ελλάδα ανέρχεται σε 3 δισεκατομμύρια € ετησίως!

Τι είναι η άνοια

Άνοια είναι ένα σύνδρομο που περιλαμβάνει:

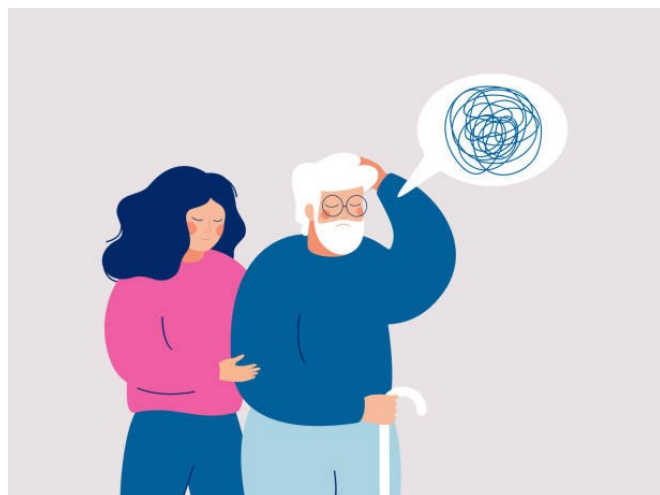
- **έκπτωση νοητικών λειτουργιών**
- **απώλεια λειτουργικότητας**
- **διαταραχές συμπεριφοράς**

Η νόσος Alzheimer ευθύνεται για το 70-80% των περιπτώσεων άνοιας.

Νόσοι του εγκεφάλου που προκαλούν άνοια

- **Νόσος Alzheimer**
- **Νόσος των αγγείων του εγκεφάλου**
- **Άνοια με σωμάτια Lewy - Νόσος Parkinson**
- **Μετωποκροταφικές άνοιες**
- **Περισσότερες από 80 άλλες αιτίες εκφύλισης των εγκεφαλικών νευρώνων**

14 Παράγοντες Κινδύνου για την Άνοια

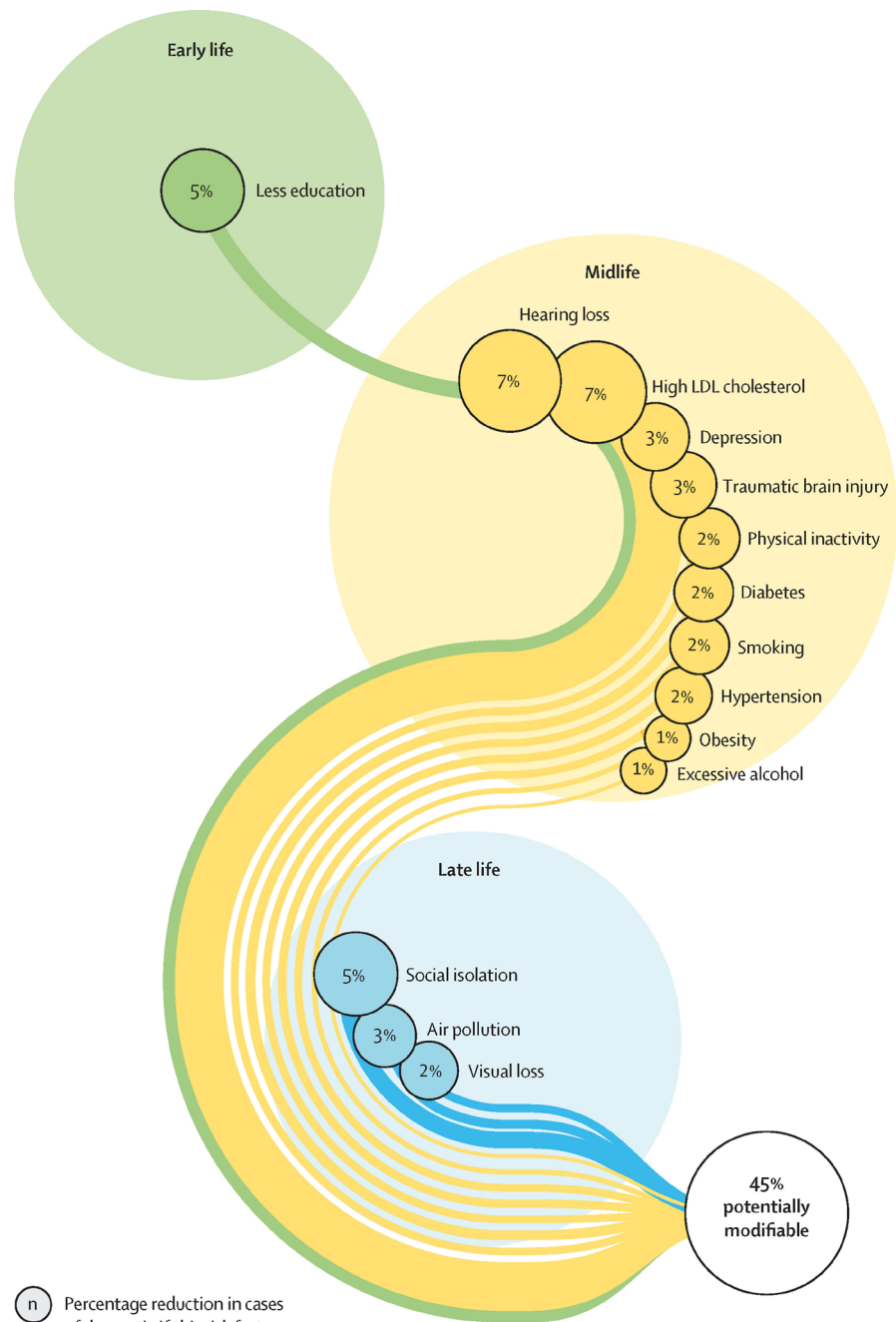

Πηγή: Dementia prevention, intervention, and care: 2024 report of the Lancet standing Commission, Livingston, Gill et al. The Lancet, Volume 404, Issue 10452, 572-628

Πανελλήνια Ομοσπονδία
Νόσου Alzheimer και Συναφών
Διαταραχών
www.alzheimer-federation.gr

www.alzint.org
**Alzheimer's Disease
International**
The global voice on dementia

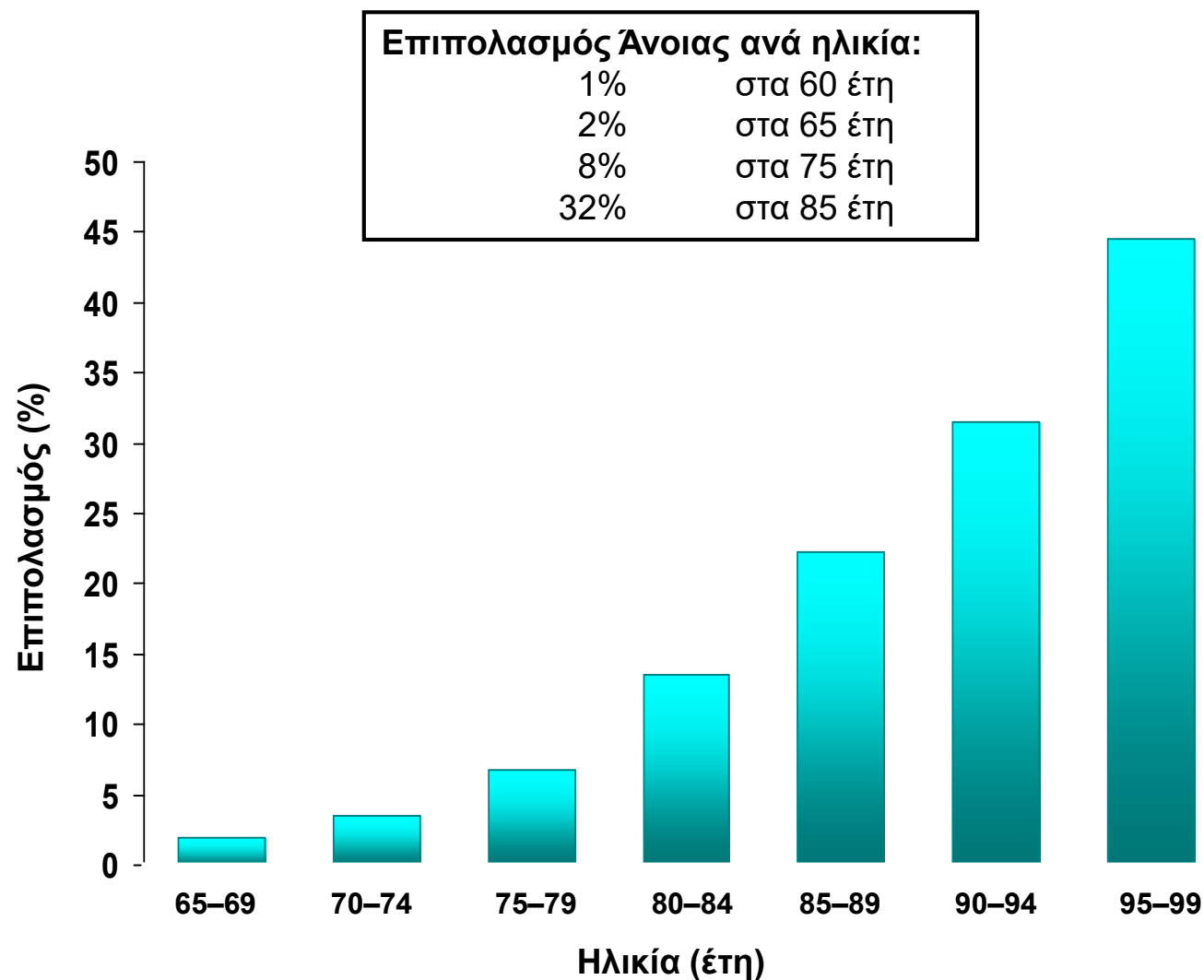

n Percentage reduction in cases of dementia if this risk factor is eliminated

Dementia prevention, intervention, and care: 2024 report of the *Lancet* Commission

Συχνότητα της άνοιας στους ηλικιωμένους

1 Απώλεια Μνήμης

2 Δυσκολία εκτέλεσης γνώριμων δραστηριοτήτων

3 Προβλήματα με το λόγο

4 Απώλεια προσανατολισμού στο χώρο και στο χρόνο

6 Δυσκολία στον προγραμματισμό ή στην επίλυση προβλημάτων

10

Προειδοποιητικά σημάδια άνοιας

5 Μειωμένη ή κακή κρίση

7 Τοποθέτηση αντικειμένων σε λάθος θέσεις

8 Αλλαγές στη διάθεση και την συμπεριφορά

9 Δυσκολία στην αντίληψη οπτικών και χωροταξικών ερεθισμάτων

10 Αποχή από την εργασία ή τις κοινωνικές δραστηριότητες

Αν αυτά τα σημάδια έχουν εμφανιστεί πρόσφατα, μπορεί να είναι συμπτώματα άνοιας.

Η άνοια δεν είναι φυσιολογικό κομμάτι της γήρανσης.

Απευθυνθείτε σε έναν γιατρό ή σε μια οργάνωση Alzheimer

Άνοια – Συμπτώματα

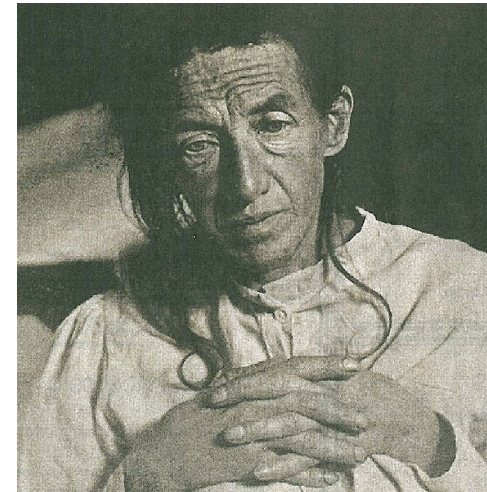
Νοητικές λειτουργίες

- Μνήμη
- Λόγος
- Προσανατολισμός
- Οπτικοχωρικές ικανότητες
- Εκτελεστικές λειτουργίες

Διαταραχές συμπεριφοράς

- Ύπνος - Όρεξη
- Απάθεια - Κατάθλιψη
- Ψυχοκινητική ανησυχία
- Επιθετικότητα
- Παραληρήματα
- Ψευδαισθήσεις

Mrs. Auguste Deter

Νόσος Alzheimer – Κληρονομικότητα

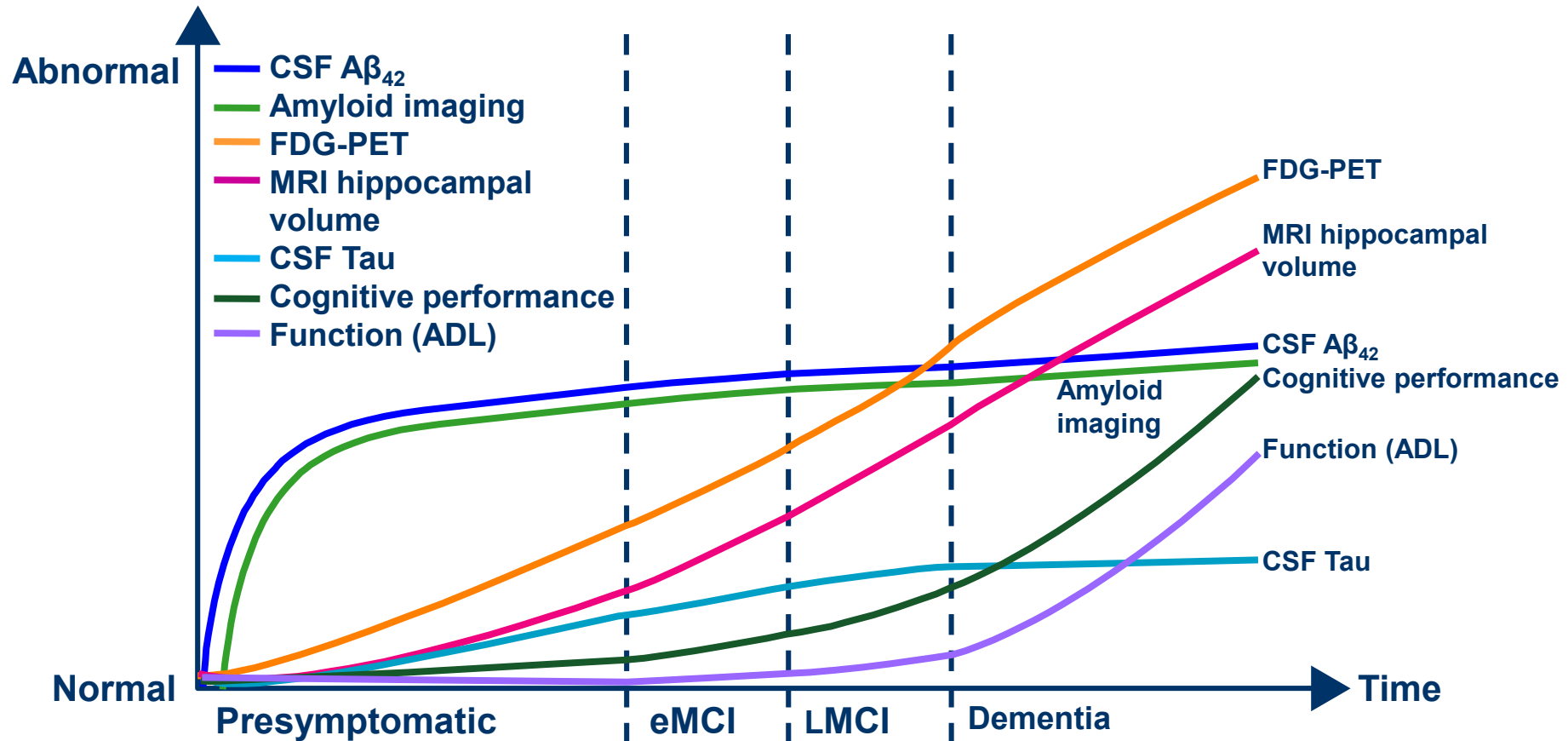
- **98% όλων των περιπτώσεων αφορούν ασθενείς > 65 ετών**
- **Πρώιμης έναρξης νόσος Alzheimer 2% όλων των περιπτώσεων - ασθενείς < 65 ετών**
- **Λιγότερο από 1% των περιπτώσεων οφείλεται σε γνωστές μεταλλάξεις στα 3 γονίδια (PSEN 1, PSEN 2, APP)**
- **Ο κίνδυνος νόσησης των πρώτου βαθμού συγγενών των ατόμων με νόσο Alzheimer είναι 2-3 φορές μεγαλύτερος από τα άτομα χωρίς οικογενειακό ιστορικό (αθροίζονται πολλαπλοί γενετικοί προδιαθεσικοί παράγοντες – 80 προδιαθεσικά γονίδια)**

Νόσος Alzheimer

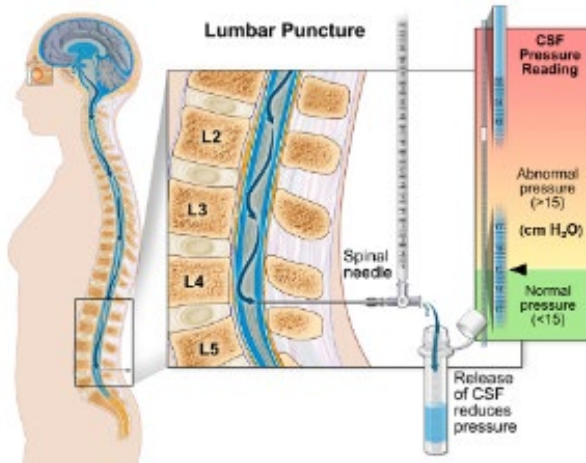
Σημαντικές πρόοδοι στην πρόληψη, διάγνωση και θεραπεία

- Έχουν αυξηθεί οι γνώσεις μας για τους παράγοντες κινδύνου και τους προστατευτικούς παράγοντες – η πρόληψη είναι τρόπος ζωής! (μέση ηλικία-εκφυλιστική διεργασία 20 ετών)
- Η διάγνωση δυνατή σε πρώιμα στάδια με τη χρήση βιοδεικτών –
PET αμυλοειδούς, εξετάσεις στο ΕΝΥ και στο αίμα
- Τα μονοκλωνικά αντισώματα αιτιολογικές, πιο αποτελεσματικές θεραπείες
- Οι ψυχοκοινωνικές μη φαρμακευτικές παρεμβάσεις έχουν θετικά αποτελέσματα
- Οι οργανώσεις Alzheimer παίζουν σημαντικό ρόλο στη συνολική διαχείριση της νόσου

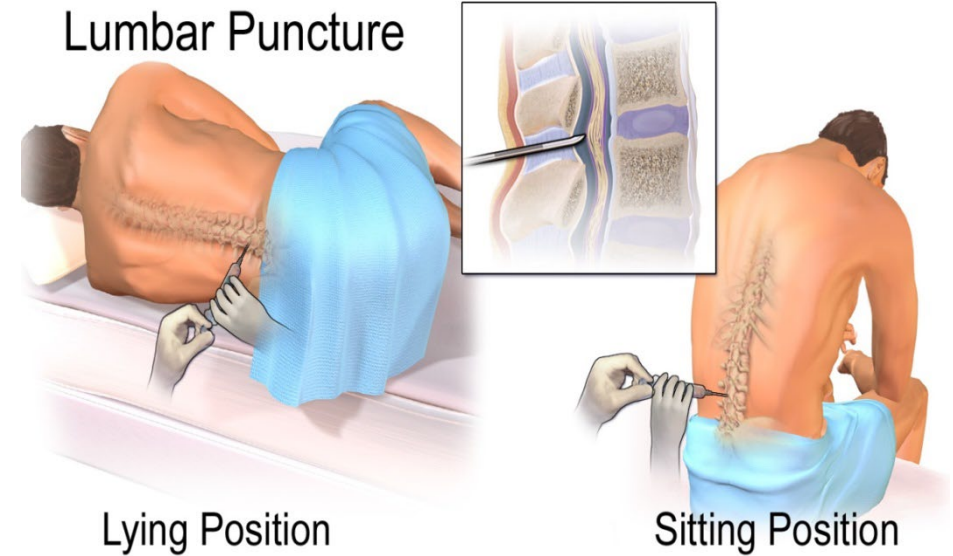
Εξέλιξη της νόσου Alzheimer με τη χρήση βιοδεικτών

Βιοδείκτες στο Εγκεφαλονωτιαίο Υγρό: β-αμυλοειδές / πρωτεΐνη τ

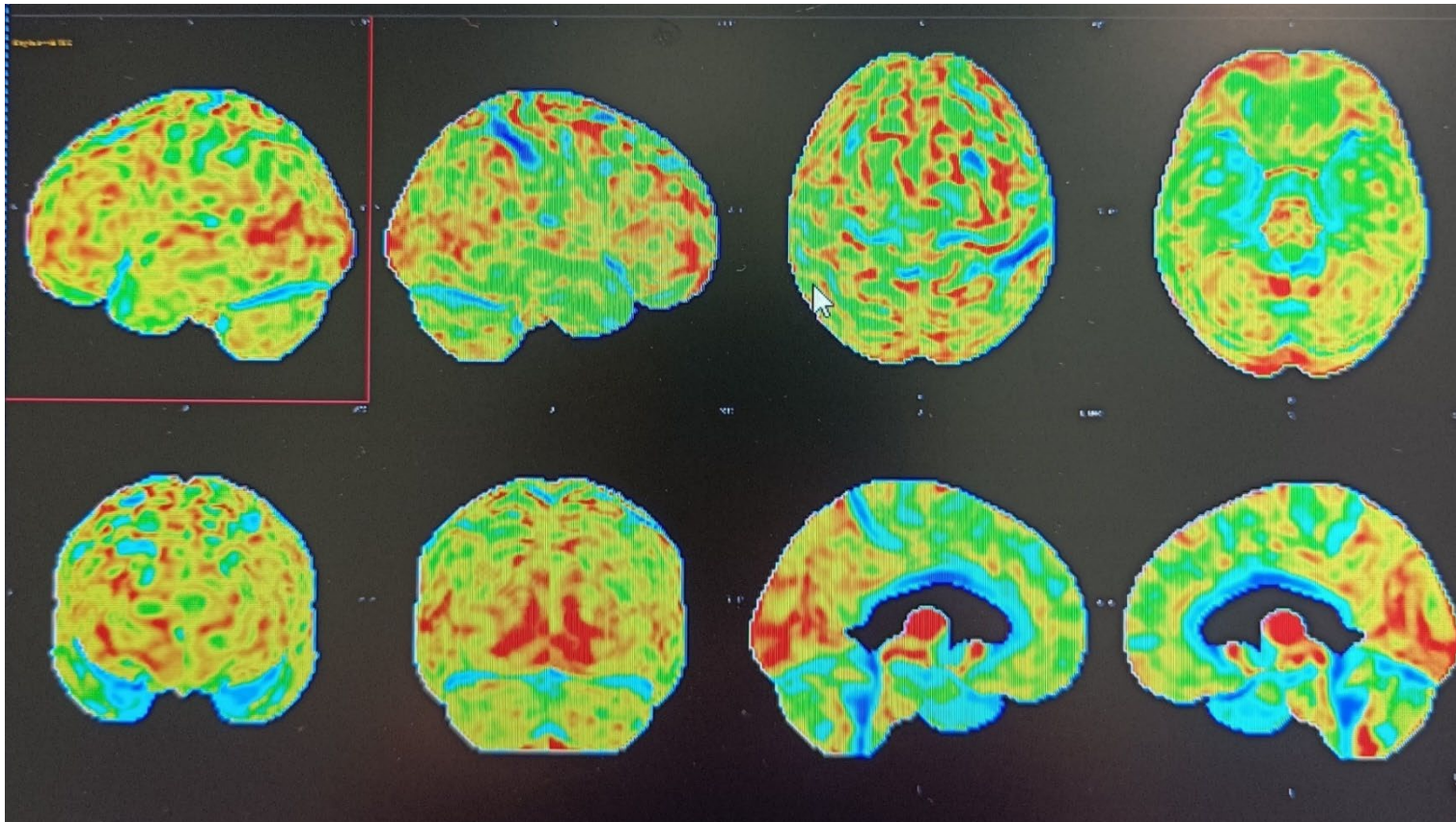

↓ β-αμυλοειδές
↑ πρωτεΐνη τ, φωσφο-τ

PET/CT αμυλοειδούς-Neuraceq

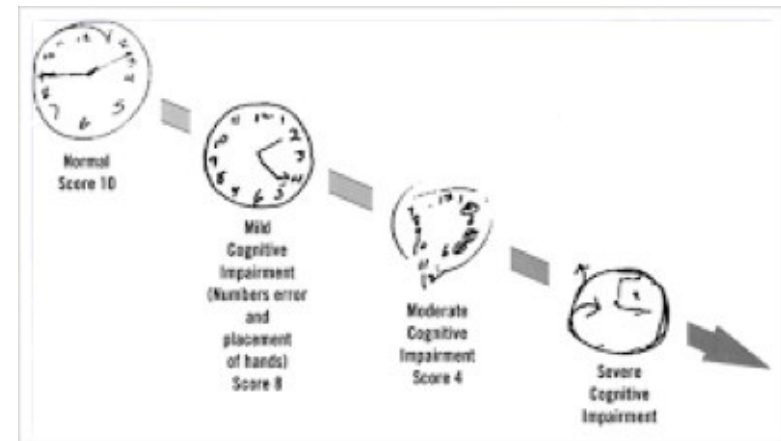
- Καινοτόμος απεικονιστική τεχνική για τη διάγνωση της νόσου Alzheimer.
- Μη επεμβατική μέθοδος ανίχνευσης των αμυλοειδών πλακών στον εγκέφαλο.
- Εμφανίζει εξαιρετικά υψηλή ευαισθησία και ειδικότητα επιτρέποντας την πρώιμη και ακριβή διάγνωση.

ΤΜΗΜΑ PET-CT
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑ

Νόσος Alzheimer – Διάγνωση Ιατρείο Μνήμης

- Ιστορικό από τον ασθενή και τον φροντιστή
- Φυσική- νευρολογική- ψυχιατρική εξέταση
- Νευροψυχολογικές δοκιμασίες
- Αιματολογικός και βιοχημικός έλεγχος
- Απεικόνιση εγκεφάλου (αξονική – μαγνητική τομογραφία, SPECT, PET)
- Βιοδείκτες στο ΕΝΥ και στο αίμα

Η πρώτη διάγνωση

- Ωφελεί τον ασθενή, την οικογένεια, την κοινότητα, τους ασφαλιστικούς φορείς
- Διευκολύνει την εφαρμογή ποικίλων προληπτικών και θεραπευτικών στρατηγικών – Κλινικές δοκιμές νέων φαρμάκων
- Επιτρέπει την υποστήριξη των φροντιστών και των οικογενειών
- Διευκολύνει τη ρύθμιση νομικών, ιατρικών και οικονομικών θεμάτων
- Ενημέρωση κοινού – Εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας

Νόσος Alzheimer - Διάγνωση

Συνεργασία

- Άτομο με άνοια
- Φροντιστής -οικογένεια
- Γιατροί, οικογενειακοί, νευρολόγοι, ψυχίατροι
- Δομές - υπηρεσίες

έγκαιρη
διάγνωση

Οφέλη

- Πλάνο φροντίδας
- Διασύνδεση με υπηρεσίες και οργανώσεις Alzheimer
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής
- Καθυστέρηση της ιδρυματοποίησης

Ελάττωση του κόστους φροντίδας!

Ολοκληρωμένη θεραπευτική παρέμβαση στη νόσο Alzheimer

- Βιολογικό επίπεδο (φαρμακευτική αγωγή - έλεγχος παραγόντων κινδύνου)
- Νοητικό επίπεδο (ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις)
- Κοινωνικό επίπεδο (εκπαίδευση, συμβουλευτική και υποστήριξη φροντιστών)

Προσωποκεντρική – εξατομικευμένη προσέγγιση

Φαρμακευτική Θεραπεία νόσου Alzheimer

Συμπτωματική Θεραπεία

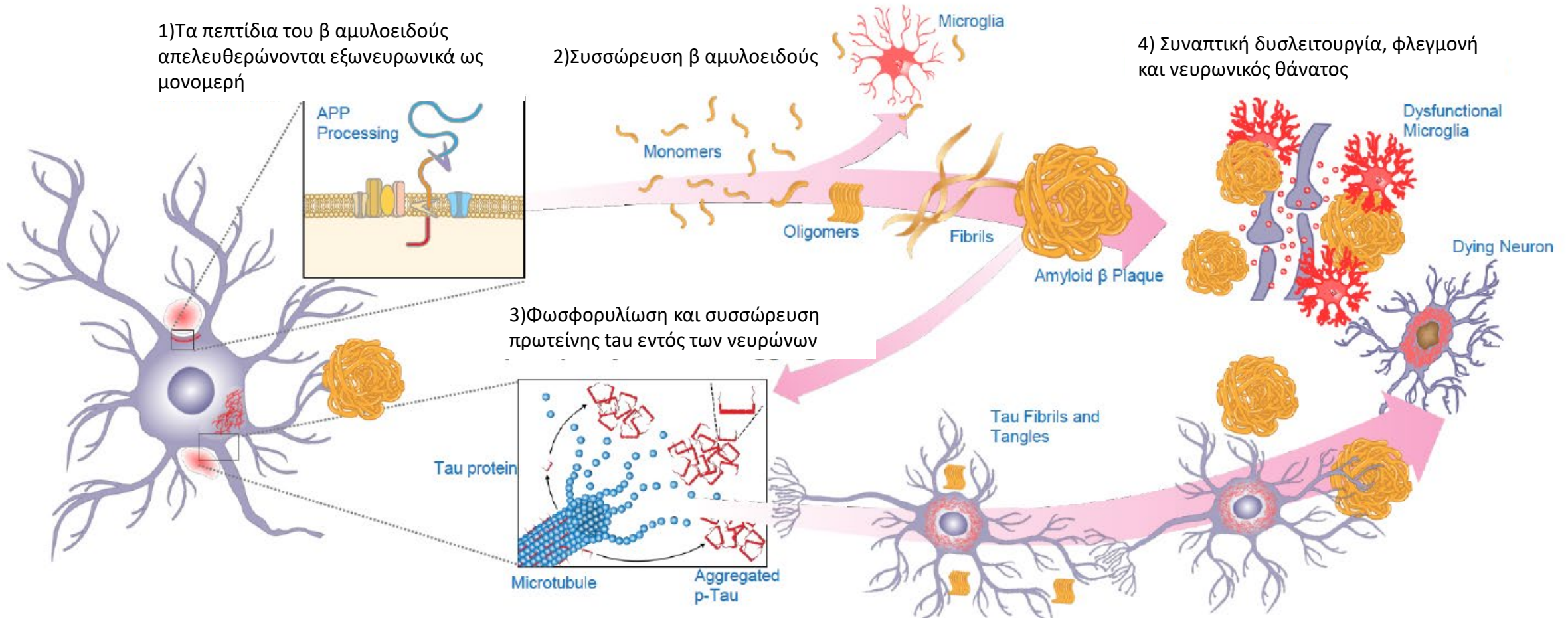
- Νοοτρόπα φάρμακα (piracetam, aniracetam, nimodipine)
- Κεντρικοί Αναστολείς Χολινεστερασών
- NMDA ανταγωνιστής (memantine)

Αιτιολογική Θεραπεία

Μονοκλωνικά αντισώματα κατά του β-αμυλοειδούς

- Lecanemab - 2023 ΗΠΑ, 2025 ΕΥΡΩΠΗ
- Donanemab - 2024 ΗΠΑ

Τα δύο σημαντικότερα παθολογοανατομικά χαρακτηριστικά της νόσου Alzheimer είναι οι αμυλοειδικές πλάκες και τα νευροϊνιδιακά συμπλέγματα

Aβ = amyloid beta; APP = amyloid precursor protein.

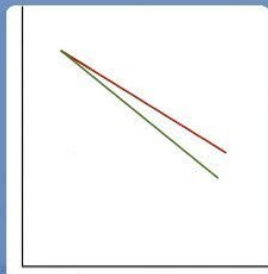
Based on Pospich S, Raunser S. Science. 2017;358(6359):45-46.

Μονοκλωνικά αντισώματα κατά του β- αμυλοειδούς

Στόχοι νέων θεραπειών

- Παρέμβαση στα πρώιμα στάδια
- Αφαίρεση πλακών β-αμυλοειδούς από τον εγκέφαλο
- Επιβράδυνση της γνωστικής έκπτωσης που σχετίζεται με τη νόσο

Είναι οι νέες φαρμακευτικές
θεραπείες της νόσου
Alzheimer με μονοκλωνικά
αντισώματα κατάλληλες για
μένα;

Επιφυλάξεις

- Η νόσος δεν είναι μόνο το αμυλοειδές
- Η αγωγή δεν θεραπεύει τη νόσο
- Γενετικοί παράγοντες επηρεάζουν τις παρενέργειες

Κίνδυνοι

- Υψηλό επιβάρυνση δοκιμών και επισκέψεων
 - Ενδεχομένως υψηλό οικονομικό κόστος
 - Αντιδράσεις εγχύσεων
- Οίδημα ή αιμορραγία εγκεφάλου (ARIA)

Εναλλακτικές λύσεις

- Τρέχουσα φαρμακευτική αγωγή
 - Τροποποιήσεις τρόπου ζωής
- Μελλοντικά προς έγκριση φάρμακα
 - Κλινικές δοκιμές

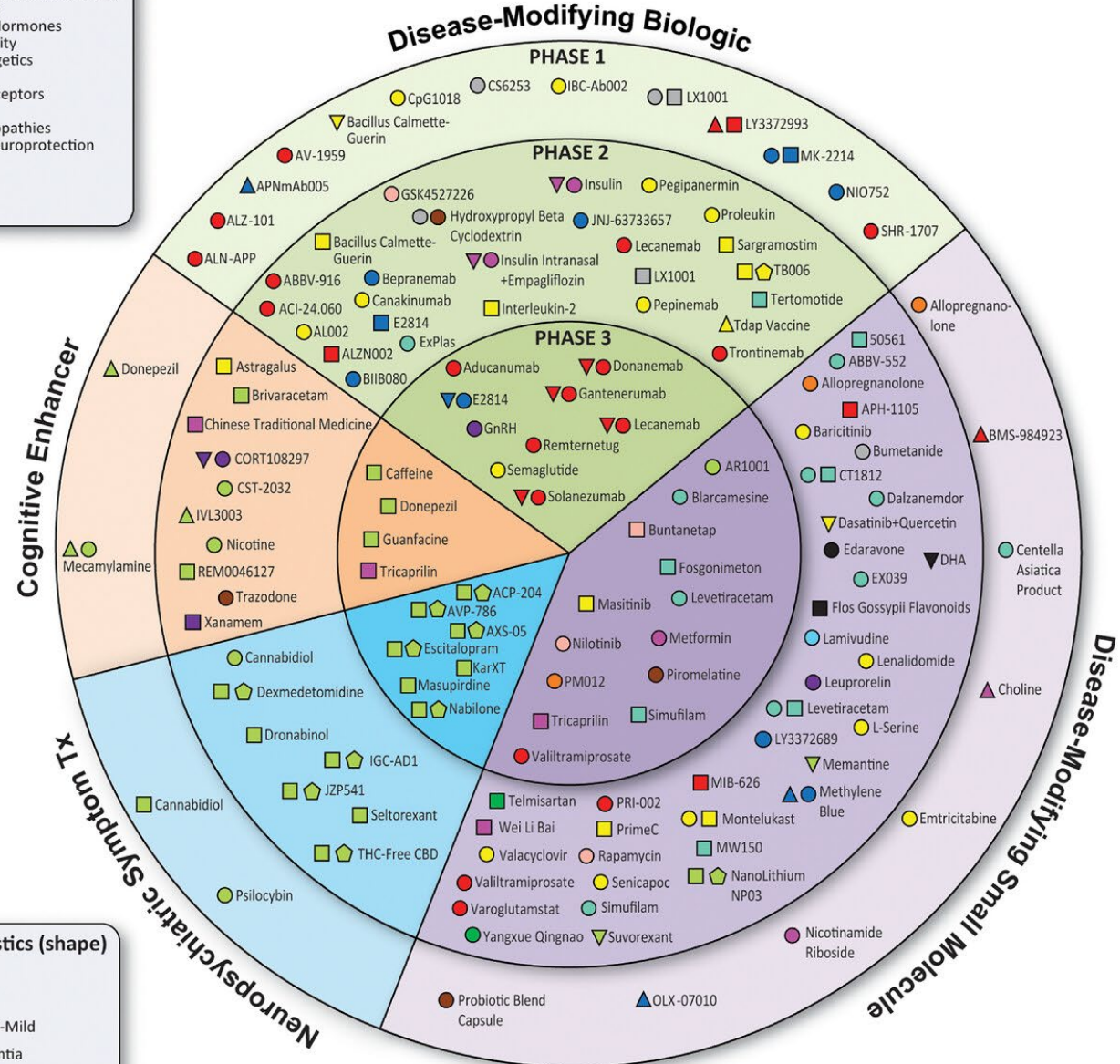
2024 Alzheimer's Drug Development Pipeline

Mechanism of Action (color)

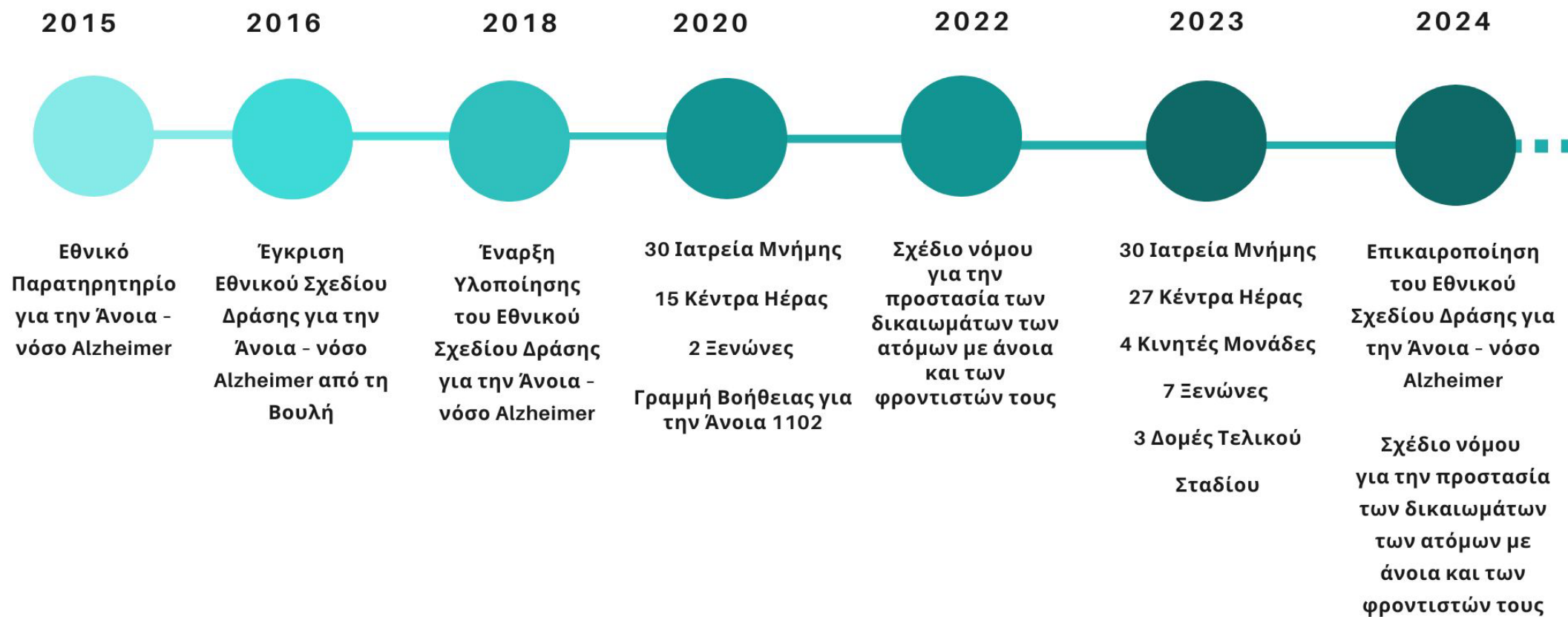
- Amyloid
- ApoE, Lipids and Lipoprotein Receptors
- Epigenetic Regulators
- Growth Factors and Hormones
- Inflammation/Immunity
- Metabolism/Bioenergetics
- Neurogenesis
- Neurotransmitter Receptors
- Oxidative Stress
- Proteostasis/Proteinopathies
- Synaptic Plasticity/Neuroprotection
- Tau
- Vasculature
- Other

Subject Characteristics (shape)

- Healthy Volunteers
- Preclinical
- Prodromal / Prodromal-Mild
- Mild-Moderate Dementia
- Severe Dementia

Η άνοια στην Ελλάδα σήμερα

2016:Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Άνοια – Νόσο Alzheimer

2023:Επικαιροποίηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Άνοια

2020: Σχέδιο νόμου για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με άνοια και των φροντιστών τους

Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή εξέτασε θέματα θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων με άνοια και των φροντιστών τους (προσωπική ελευθερία, δικαίωμα μετακίνησης, προστασία της ιδιωτικής ζωής κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων θεμάτων, όπως η ασφάλεια οδήγησης, η διαθήκη εν ζωή και ζητήματα υποστήριξης των φροντιστών από επαρκείς κοινωνικούς θεσμούς.

Η Επιτροπή παρέδωσε στο Υπουργείο νομοθετική εργασία – τομή, καθώς για πρώτη φορά έχουμε ένα λεπτομερές νομοθέτημα με επίκεντρο τον σεβασμό της αξιοπρέπειας του ασθενούς, ακόμη και υπό συνθήκες όπου η νόσος εμποδίζει κρίσιμες εκδηλώσεις της προσωπικότητάς του.

Το Σχέδιο Νόμου προωθείται για ψήφιση στη Βουλή τους επόμενους μήνες!

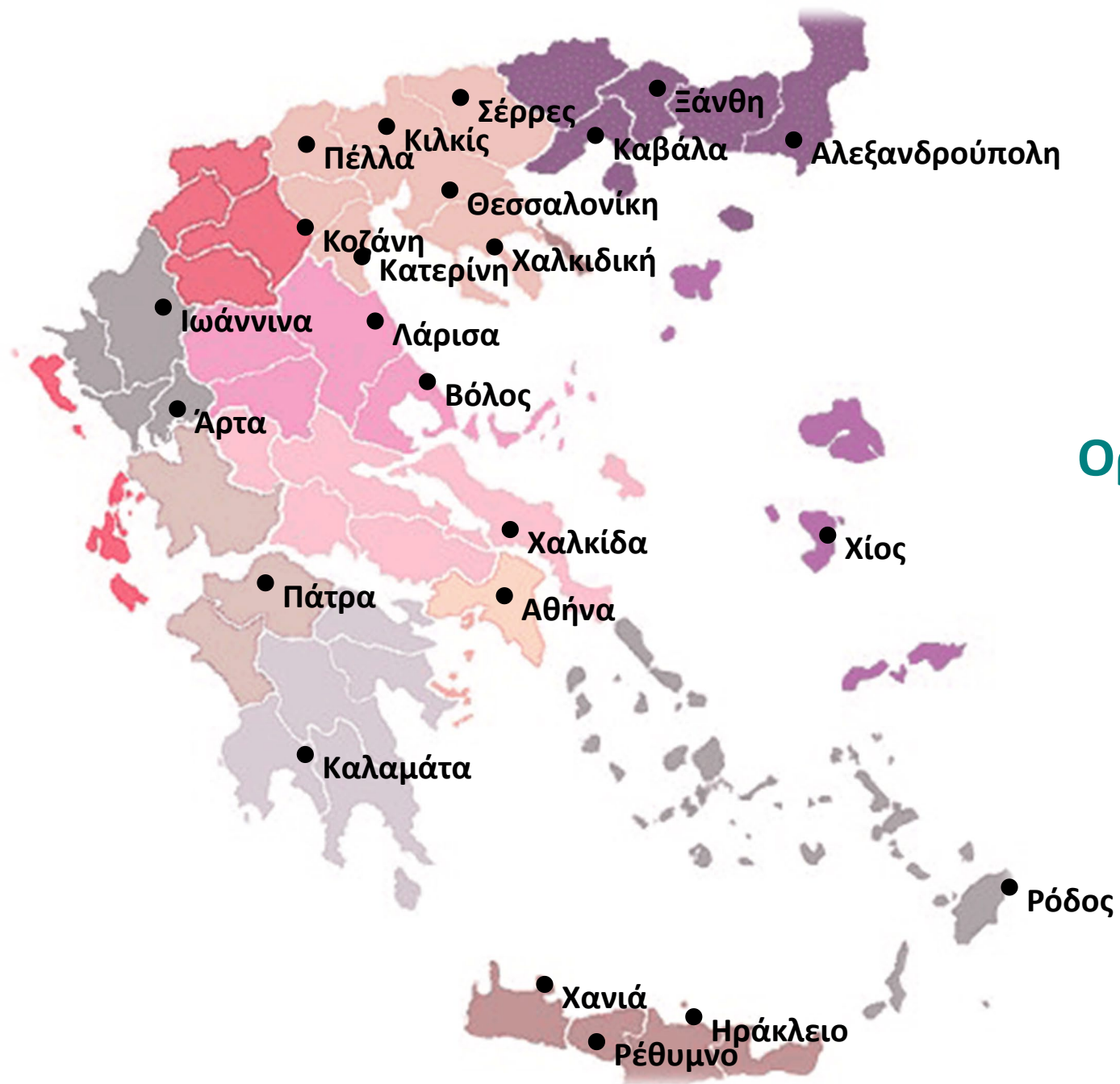
2025

Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας και Οικοτροφεία για άτομα με άνοια

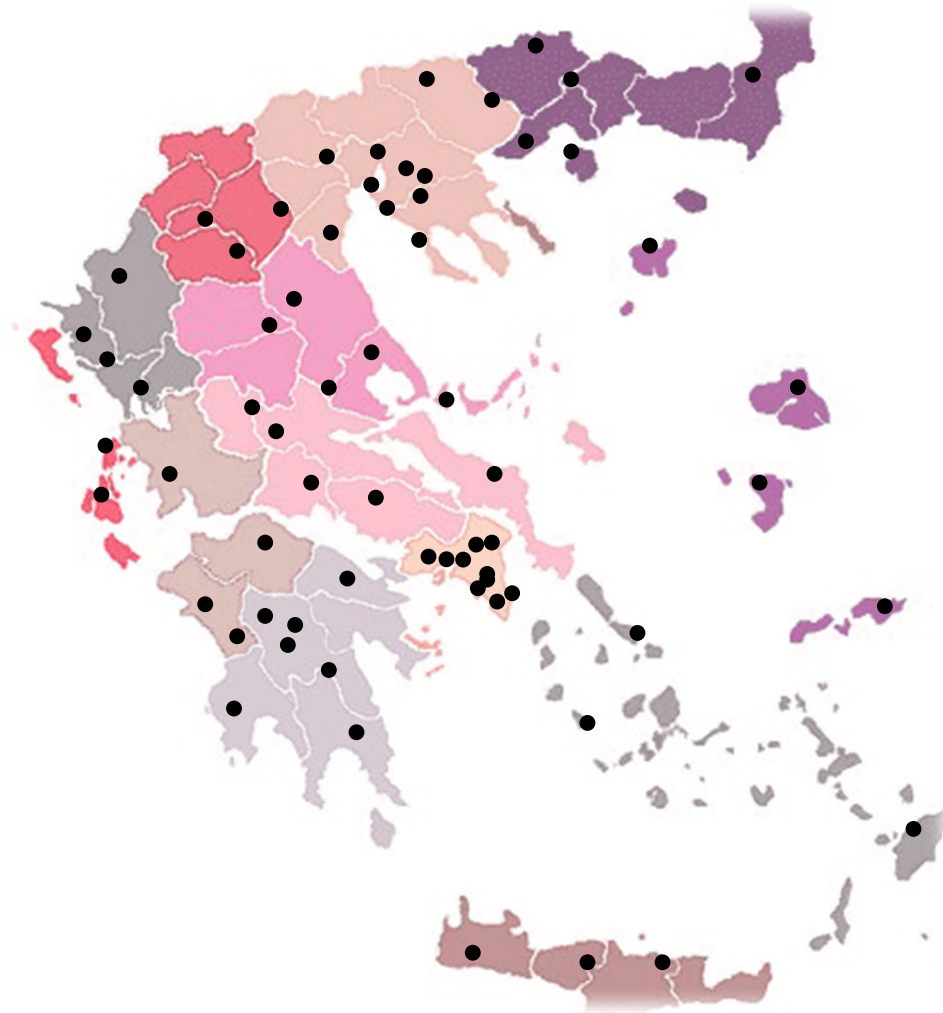

2025

Ιατρεία Μνήμης σε Νοσοκομεία

2025 Οργανώσεις Alzheimer στην Ελλάδα

Συμβουλευτικοί Σταθμοί για την άνοια στους Δήμους της Ελλάδος

Εταιρεία Alzheimer Αθηνών

Μη κερδοσκοπικό σωματείο, ιδρύθηκε το 2002

από άτομα με άνοια, συγγενείς τους και επαγγελματίες υγείας.

Σήμερα απασχολεί 132 εργαζόμενους, έχει 65 ενεργούς εθελοντές και 5.500 μέλη

Όλες οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν

- 9 Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας για άτομα με άνοια στην Αττική και στην Άρτα
- Υπηρεσία Φροντίδα στο Σπίτι - 3 Κινητές Μονάδες για άτομα με άνοια
- 94 Συμβουλευτικοί Σταθμοί για την άνοια σε συνεργασία με το ΕΔΔΥΠΠΥ σε όλη την Ελλάδα
- Ενημερωτικές ομιλίες και εκδηλώσεις για το κοινό
- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και πρόληψης της άνοιας
- Εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας - επιστημονικές ημερίδες
- Υλοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
- Επιστημονική έρευνα
- Έκδοση και δωρεάν διανομή έντυπου ενημερωτικού υλικού
- Online Υπηρεσίες για τα άτομα με άνοια και τους φροντιστές τους
- Γραμμή Βοήθειας για την άνοια 1102

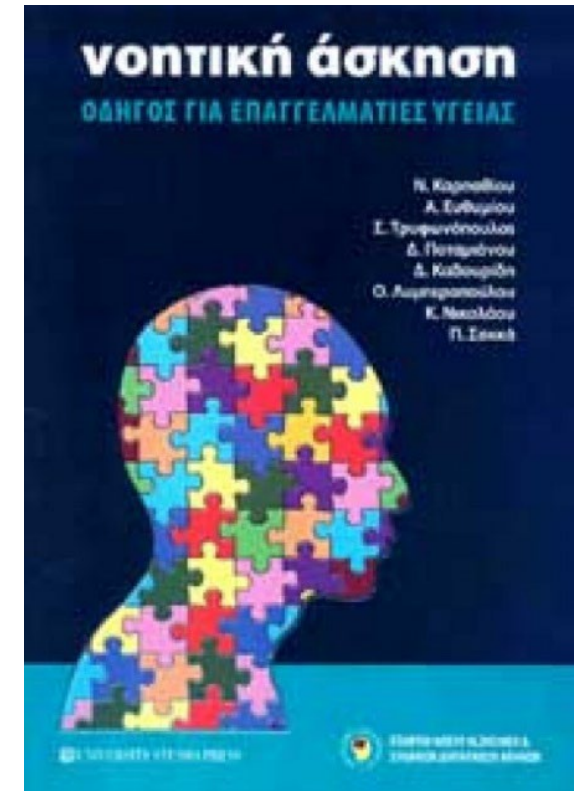
Παρεχόμενες Υπηρεσίες στα Κέντρα Ημέρας

- Διάγνωση, θεραπεία και παρακολούθηση ατόμων με άνοια
- Νευροψυχολογική και λειτουργική αξιολόγηση – Τεστ Μνήμης
- Μη φαρμακευτικές θεραπευτικές παρεμβάσεις σε άτομα με άνοια
- Εκπαίδευση, ενημέρωση και ψυχοκοινωνική υποστήριξη φροντιστών
- Διασύνδεση με τοπικές ιατρικές και κοινωνικές υπηρεσίες
- Παροχή υπηρεσιών σε ασθενείς που αδυνατούν να μετακινηθούν –
Κινητές Μονάδες
- Ευαισθητοποίηση της κοινότητας σχετικά με την άνοια – δράσεις πρόληψης
- Εκπαίδευση και κατάρτιση επαγγελματιών υγείας σε θέματα άνοιας

Μη φαρμακευτικές παρεμβάσεις για άτομα με άνοια

- Νοητική ενδυνάμωση
- Ψυχοθεραπείες
- Λογοθεραπεία
- Εργοθεραπεία
- Σωματική άσκηση
- Θεραπείες τέχνης...
- Book club
- Ομάδες κινηματογράφου...
- Εναλλακτικές θεραπείες
- **E-cognitive training**

Υπηρεσίες για φροντιστές

- Ιατρείο Ψυχιατρικής Υποστήριξης φροντιστών
- Ατομική συμβουλευτική
- Ομάδα ψυχοεκπαίδευσης φροντιστών
- Ομάδα διαχείρισης άγχους και βελτίωσης της διάθεσης
- Σεμινάρια νοσηλευτικής φροντίδας για φροντιστές
- Σεμινάρια με πρακτικές συμβουλές φροντίδας
- Ομάδα εμπύχωσης φροντιστών μέσω θεατρικής έκφρασης
- Συμβουλευτική αντιμετώπισης κρίσεων και διαταραχών συμπεριφοράς
- Νομικές συμβουλές – δικαιώματα φροντιστών και ασθενών

2002 - 2025

9 Κέντρα
Ημερήσιας
Φροντίδας

4 Κινητές
Μονάδες

12.500
Επισκέψεις
κατ'οίκον

11.000 online
παρεμβάσεις
για άτομα
με άνοια
και φροντιστές

Διανομή
500.000
ενημερωτικών
εντύπων

Υποστήριξη
του Εθνικού
Σχεδίου Δράσης
για την Άνοια

Υλοποίηση
41 Ευρωπαϊκών
Προγραμμάτων

ΓΡΑΜΜΗ
ΒΟΗΘΕΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΑ
1102

31.145
κλήσεις

Περισσότερες από **2.000**
ενημερωτικές ομιλίες για το κοινό

17 συνέδρια
για επαγγελματίες υγείας

58 καμπάνιες
ευαισθητοποίησης για την άνοια

Ελλάδα 2.0
Εθνικό Σχέδιο Αναπτυξιακής
και Ανοητικής

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
NextGenerationEU

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ALZHEIMER
ΑΘΗΝΩΝ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΗΝΑΣ
ΑΛΤΣΧΑΙΜΕΡ

FESTIVAL ALZHEIMER 2024

14.9
15.9

ΩΡΑ:
11:00 - 22:00

Φάρος
Κέντρο Πολιτισμού
Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος

**ΔΩΡΕΑΝ
ΕΙΣΟΔΟΣ**

Σε συνεργασία

STAVROS
NIARCHOS
FOUNDATION
CULTURAL
CENTER

ΚΕΝΤΡΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΙΔΡΥΜΑ
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΝΙΑΡΧΟΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ALZHEIMER
ATHENS

Με αποκλειστική δωρεά

ΙΣΝ / SNF

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION
σπένδω το όνειρό μου / I am donating my dream

Υπό την αιγίδα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΓΕΙΑΣ

www.alzheimerathens.gr

Δίνουμε το σωστό Στίγμα στην άνοια

- Το στίγμα αποτελεί το ισχυρότερο εμπόδιο στην έγκαιρη διάγνωση και θεραπεία των ασθενών και στη ανακούφιση του φορτίου των φροντιστών!
- Η έλλειψη γνώσης γύρω από την άνοια οδηγεί σε αρνητικά στερεότυπα και εσφαλμένες συμπεριφορές και εμποδίζει την αποτελεσματική φροντίδα των ασθενών και την υποστήριξη των οικογενειών
- Χρειαζόμαστε ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και κινητοποίηση της πολιτείας για να καταπολεμήσουμε την άνοια, την επιδημία του 21^{ου} αιώνα!
- **ΑΣ ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΝΟΣΟ ALZHEIMER - ΩΡΑ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ**

Ελπιδοφόρα μηνύματα

- Υπάρχουν δυνατότητες πρόληψης της νόσου Alzheimer!
- Υπάρχουν νέες αιτιολογικές θεραπείες!
- Υπάρχει αποτελεσματική φροντίδα - Υπάρχουν διαθέσιμες πηγές βοήθειας!
- Οι φροντιστές πρέπει και μπορούν να υποστηριχθούν!

- Ενημερώνουμε
- Στηρίζουμε
- Συμβουλευόμαστε

Απέναντι στην άνοια έχουμε όλοι την ίδια γραμμή

